

Stockholm, den 23 oktober 2025
Justitiedepartementet L3
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Diarienummer
Ju2025/01727

Remissyttrande från ICC Sverige om Utkast till lagrådsremiss Privatkopieringsersättning

Internationella Handelskammaren (ICC Sverige) har givits möjlighet att yttra sig gällande utkast till lagrådsremiss Privatkopieringsersättning.

ICC Sverige är den svenska delen av International Chamber of Commerce (ICC), som är världens största näringslivsorganisation. Vårt mål är att genom internationell handel skapa gränsöverskridande relationer som främjar fred och välbefinnande. I över 100 år har vi därför arbetat för global frihandel och för att underlätta internationella affärer. ICC:s främsta uppgift är att främja den internationella handeln och att underlätta för företag att möta de möjligheter och utmaningar som följer med en ökad globalisering. En viktig förutsättning för den internationella handeln är skyddet för immateriella rättigheter, inte minst upphovsrätten.

Allmänna utgångspunkter

ICC vill understryka att privatkopieringsersättningen är en central del av upphovsrätten och att denna ersättning upprätthålls är oerhört viktigt för att fortsätta värna upphovsrätten. ICC vill därmed understryka att en modern och effektiv ersättningsordning för privatkopiering är en viktig del i det upphovsrättsliga ekosystemet som bidrar till att skapa hållbara förutsättningar för de kulturella och kreativa branscherna. Användarnas rätt till privatkopiering ger också bättre upplevelser och funktionella tjänster. Detta så länge rättighetshavarna erhåller den rimliga kompensation som de har rätt till.

Utöver detta kan inte heller vikten av den unionsrättsliga dimensionen, som ICC betonade särskilt i vårt yttrande sig över betänkandet Privatkopieringsersättning i framtiden (SOU 2022:20), nog understrykas och att den svenska regleringen är förenlig med Info-soc-direktivet.

Det bör inte inrättas en privatkopieringsnämnd

ICC yttrade sig gällande förslaget om att inrätta en privatkopieringsnämnd i remissyttrandet avseende betänkandet Privatkopieringsersättning i framtiden (SOU 2022:20) och reste vissa invändningar mot utredningens förslag till att inrätta en privatkopieringsnämnd. ICC kan konstatera att vi delar den bedömning som nu görs i utkastet om att inte införa en privatkopieringsnämnd.

Rätten till ersättning

I yttrandet över betänkandet Privatkopieringsersättning i framtiden (SOU 2022:20) yttrade sig ICC i frågan och underströk i denna del betydelsen av den unionsrättsliga dimensionen och vikten av förutsägbarhet och likartade regler.

ICC kan konstatera att när den nuvarande ordningen ersätts blir kretsen av ersättningsberättigade allt större. ICC anser därmed att det förefaller rimligt att införa en begränsning för att på så sätt säkerställa att privatkopieringen de facto kommer de rättighetshavare som ska erhålla den rimliga kompensationen till del. I utkastet redogörs det för

avsikten med förslaget i författningskommentaren där det beskrivs att det handlar om att undanta verk som skapats under omständigheter som är icke-professionella. Den typen av verk kan dock få stor spridning exempelvis på internet och i sociala medier. Enligt ICC är det viktigt att avgränsningen inte medför att någon del av den krets som enligt EU-rätten ska ha rätt till rimlig kompensation riskerar att falla utanför.

När det gäller frågan om vem som ska ha rätt till den rimliga kompensationen kan ICC instämma i den bedömning som görs i utkastet om att frågan när verk utnyttjas i förvärvssyfte inte ska avgöras utifrån om det finns en faktisk marknad eller inte eller om det i ett senare led förekommit ett förvärvssyfte eller om upphovsmannen själv skapar verket i sådant syfte. I utkastet framgår det av författningskommentaren att avgränsningen innebär att det kan vara upphovsmannen själv som utnyttjat verket i sådant syfte och att det inte finns något krav på att utnyttjandet genererar några intäkter. Det framgår även att verket inte behöver användas i en verksamhet som bedrivs i vinstsyfte. ICC vill emellertid framhålla att även om formuleringen "utnyttjats i förvärvssyfte", utifrån resonemangen i utkastet, bör kunna fungera för ändamålet och de förtydliganden som görs så skulle formuleringen som sådan kunna leda till tanken att det endast handlar om att det är någon annan än upphovsmannen själv som ska ha utnyttjat detta i förvärvssyfte. ICC anser således att det skulle kunna bli än tydligare om man i lagtexten skulle göra ett förtydligande avseende att det gäller även upphovsmannens eget förvärvssyfte vid offentliggörandet. När det sedan gäller begränsningen om att "Upphovsmän som påverkas ekonomiskt i obetydlig omfattning ska inte ha rätt till ersättning" anser ICC att det förefaller som ett rimligt förtydligande. I denna del framgår det även av utkastet att det följer av EU-praxis att "...privatkopiering i princip ska anses medföra skada", men att det finns situationer där skadan kan vara obetydlig. Mot bakgrund av detta anser ICC att detta förefaller som ett viktigt förtydligande att det även framgår av lagtexten, detta särskilt när breddningen nu kommer att ske till rättighetshavare utanför EU/EES.

Sammanfattningsvis kan ICC, utifrån de resonemang som förs i utkastet till lagrådsremiss gällande rätten till ersättning, tillstyrka förslaget att upphovsmän vars ensamrätt har inskränkts enligt 12 § upphovsrättslagen och vars verk har utnyttjats i förvärvssyfte ska ha rätt till ersättning under förutsättning att de inte endast påverkas ekonomiskt i obetydlig omfattning men ser om möjligt gärna ett förtydligande avseende "i förvärvssyfte" i enlighet med vad nämnts ovan. När det sedan gäller frågan om offlinekopiering kan ICC konstatera att precis som det redogörs för i utkastet ligger frågan för närvarande för prövning i EU-domstolen. ICC kan därmed konstatera att frågan om offlinekopiering får följas i tillämpningen. Oavsett frågan om offlinekopiering kan ICC konstatera att givet de förändringar som sker avseende privatkopieringsersättning kommer den samlade rimliga kompensationen behöva vara högre än vad som gäller idag.

Skyldighet att betala ersättning

När det gäller skyldighet att betala ersättning anser ICC överlag att det är bra med förtydliganden i denna del och ICC kan konstatera att det är viktigt att parterna ges verktyg för att hantera systemet och att en reglering bör ge ökad förutsägbarhet och stabilitet. ICC kan därmed tillstyrka utkastets förslag gällande att skyldigheten att betala privatkopieringsersättning även fortsatt ska åligga näringsidkare som tillverkar eller inför sådana anordningar som träffas av regelverket. ICC kan även i denna del konstatera att vi delar utkastets bedömning kring att ett s.k. frivilligt sekundäransvar införs i lagtexten.

Ersättningens storlek

När det gäller ersättningens storlek kan ICC konstatera att det förefaller som en bra ordning, inte minst för ökad förutsägbarhet, att ersättningsnivåerna anges i lagen. Detta dock under förutsättning att dessa är rimliga utifrån vad som tillämpas på marknaden idag och att det dessutom finns möjlighet att ta höjd för framtiden. När det gäller frågan om taknivåer anser ICC att det förefaller rimligt att införa sådana i lag men givet att detta görs måste dessa nivåer, utifrån

från att det nu kommer bli fler rättighetshavare som ska ta del av ersättningen, vara högre än vad som tillämpas idag. Givet att nivåerna sätts i lag förefaller det rimligt att nivåerna måste kunna indexuppräknas. ICC kan instämma gällande att det bör införas en möjlighet att tillämpa en nivå som ligger över de angivna taknivåerna om det vore uppenbart oskäligt att tillämpa taknivån. I denna del av utkastet berörs även frågan om reciprocitet utifrån förslaget i promemorian Ändrade ersättningsregler för privatkopiering och ICC påminner härvidlag om vad ICC framförde gällande detta i sitt yttrande avseende det förslaget: "ICC förstår att den svenska hållningen i frågan där regeringen verkar för att EU-kommissionen ska presentera ett lagförslag för att kunna tillämpa ömsesidighet pekar på insikten av behovet för de kulturella och kreativa branscherna att fortsätta tillämpa principen om ömsesidighet. Precis som det konstateras i promemorian kan inte rättvisa villkor och likvärdig konkurrens för europeiska rättighetshavare säkerställas om inte ömsesidighetsprincipen kan upprätthållas. ICC anser dock att om det inte går att upprätthålla den balansen som ömsesidigheten ger bör den svenska regeringen överväga att föreslå höjda ersättningar på privatkopieringens område för att kompensera rättighetshavarna som kommer drabbas av den aktuella förändringen".

Ersättningsgrundande anordningar

Vilka anordningar som ska vara ersättningsgrundande har varit en stor fråga, inte minst för de branscher som säljer olika typer av anordningar. Konstruktionen med att kostnaden vältras över på slutanvändare kan leda till att produkter kan vara billigare att köpa utomlands, vilket påverkar svenska företags konkurrenskraft. Samtidigt är hela konstruktionen med privatkopieringsersättning till för att privatpersoner ska ersätta den kopiering de gör med stöd av en upphovsrättslig inskränkning. Det är därför rimligt att ersättningen betalas av slutanvändarna. ICC stöder förslaget, men vill påpeka att resonemangen i olika delar visar på unionsrättens komplexitet. Detta blir särskilt tydligt beträffande proffsundantaget.

Tillsyn

ICC tillstyrker förslaget kring Patent- och registreringsverkets tillsyn. Det ligger i linje med det som i övrigt gäller i svensk rätt kring kollektiv förvaltning av upphovsrätt. ICC vill samtidigt påpeka att det, åtminstone av vad som syns utåt, tycks finnas oklarheter kring myndighetens tillsyn. På Patent- och registreringsverkets hemsida finns en lista över tillsynsobjekt, men den speglar situationen 2023. Den tillsynsplan som finns på hemsidan pekar ut inriktning för 2024, inte för 2025. Ska myndigheten ha ett tillsynsansvar bör detta ansvar ges tillräckliga resurser och kommunikationen om tillsynen behöver hållas uppdaterad. Detta är inte minst viktigt för användarna, aktörer som också är en viktig del av upphovsrättssystemet.

Internationell tillämplighet

ICC är en organisation med sikte på internationell handel, vilket starkt präglar ICC:s tidigare yttranden om internationell tillämplighet av regler om upphovsrättsersättningar. ICC noterar att förslaget framhåller precis de bekymmer som ICC och andra remissinstanser framfört tidigare kring internationell tillämplighet. ICC stöder det arbete som Sveriges regering gör på området.

En ny möjlighet till medling

Ett problem med det system som funnits hittills i Sverige har varit svårigheter med att nå fram till överenskommelser. ICC välkomnar förslaget om medling och välkomnar inte minst att använda sig av strukturer som är på plats redan idag. ICC anser dock att det inte finns något skäl till att ha en särreglering gällande fördelning av kostnaderna för medling avseende privatkopieringsersättning.

Susanna Zeko
Generalsekreterare, ICC Sverige